

На основу члана 45. став 1. Закона о Влади („Службени гласник РС”, бр. 55/05, 71/05-исправка, 101/07 и 65/08),

Влада доноси

## **Стратегију развоја информационог друштва у Републици Србији до 2020. године**

### **I. УВОД**

Информационе и комуникационе технологије (у даљем тексту: ИКТ) су током само једне људске генерације револуционарно промениле начин живота, учења, рада и забаве. ИКТ све дубље трансформишу начин интеракције људи, предузећа и јавних институција.

Укупне промене у свим аспектима друштва које су омогућене применом ИКТ чине развој информационог друштва.

У оквиру Европске уније (у даљем тексту: ЕУ) ИКТ су препознате као главни фактор утицаја на економски раст и иновативност<sup>1</sup>, а међу седам водећих иницијатива економске стратегије Европа 2020<sup>2</sup> налази се „Дигитала агенда за Европу”, што показује значај који ИКТ имају у развоју модерне економије.

Заједно са стратегијом у области телекомуникација, ова стратегија чини Дигиталну агенду за Републику Србију.

Развој информационог друштва треба усмерити ка искоришћењу потенцијала ИКТ за повећање ефикасности рада, економски раст, већу запосленост и подизање квалитета живота свих грађана Републике Србије.

Мотор развоја информационог друштва чине:

- отворен, свима доступан и квалитетан приступ Интернету;
- развијено е-пословање, укључујући: е-управу, е-трговину, е-правосуђе, е-здравље и е-образовање.

---

<sup>1</sup> „i2010 – Годишњи извештај о информационом друштву 2007“ – Саопштење Европске комисије Европском парламенту, Савету, Европском економском и социјалном комитету и Комитету региона („i2010 - Annual Information Society Report 2007“ – Communication from the Commission to the European parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the regions), SEC(2007) 395, Брисел, 30. март 2007. године.

<sup>2</sup> Европска стратегија за паметан, одржив и свеобухватни развој - Europe 2020 - A strategy for smart, sustainable and inclusive growth - Communication from the Commission, COM (2010) 2020, Брисел 03. март 2010. године

Развој информационог друштва треба да буде праћен:

- укљученошћу свих грађана Републике Србије, што се посебно односи на укљученост социјалних група са посебним потребама, регионални развој и јачање локалних иницијатива;
- развојем знања и вештина повезаних са ИКТ и јачањем улоге ИКТ у систему образовања;
- сталним улагањем у истраживање и иновације, да би се потенцијали које доноси ИКТ препознали, сагледали и на најбољи начин искористили;
- одговорима на изазове које доноси ИКТ, као што су: нови аспекти безбедности, угрожавање приватности, технолошка зависност, недовољна интероперабилност и отворена питања заштите интелектуалне својине;
- координацијом и кооперацијом између јавног, приватног и цивилног сектора.

Стратегија развоја информационог друштва у Републици Србији до 2020. године (у даљем тексту: Стратегија) јесте акт Владе којим се на целовит начин дефинишу основни циљеви, начела и приоритети развоја информационог друштва и утврђују активности које треба предузети у периоду који обухвата ова стратегија.

## **II. СТАЊЕ У ОБЛАСТИ ИНФОРМАЦИОНОГ ДРУШТВА**

### **Правни оквир**

Влада је 2006. године донела Стратегију развоја информационог друштва у Републици Србији („Службени гласник РС”, број 87/06) што је први акт државних органа којим се целовито уређује област информационог друштва.

Потписивањем еSEE Агенде<sup>3</sup> за развој информационог друштва у Југоисточној Европи, Влада је прихватила и2010 иницијативу као општи оквир за развој Информационог друштва.

Након тога Влада је усвојила Акциони план за спровођење приоритета из „eSEE Agenda+ за развој информационог друштва у Југоисточној Европи за период 2007-2012. године” („Службени гласник РС”, број 29/09). Једна од активности предвиђена тим акционим планом је и израда ове стратегије.

Од стратешких докумената који уређују поједине области развоја информационог друштва, посебно су значајни:

---

<sup>3</sup> „eSEE Agenda+ за развој информационог друштва у Југоисточној Европи 2007-2012” – Пакт за стабилност, Иницијатива за електронску југоисточну европу „eSEE” („eSEE Agenda+ for The Development of Information Society in SEE 2007-2012” – Stability Pact, Electronic South Eastern Europe Initiative „eSEE”), Сарајево, 29.октобра 2007.

- Стратегија развоја телекомуникација у Републици Србији од 2006. до 2010. године („Службени гласник РС”, бр. 99/06 и 4/09);
- Стратегија развоја широкопојасног приступа у Републици Србији до 2012. године („Службени гласник РС”, број 84/09);
- Стратегија развоја електронске управе за период од 2009. до 2013. године заједно са Акционим планом („Службени гласник РС”, бр. 83/09 и 5/10);
- Стратегија научног и технолошког развоја Републике Србије у периоду од 2010. до 2015. године („Службени гласник РС”, број 13/10);
- Уредба о Програму рада, развоја и организацији интегрисаног здравственог информационог система „е-Здравље” („Службени гласник РС”, број 55/09)

Најзначајнији закони који уређују област информационог друштва су:

- Закон о електронском потпису („Службени гласник РС”, број 135/04) који имплементира ЕУ прописе који уређују електронски потпис.
- Закон о електронском документу („Службени гласник РС”, број 51/09) који уређује употребу електронског документа, као и временски жиг.
- Закон о телекомуникацијама („Службени гласник РС”, бр. 44/03, 36/06 и 50/09-УС);
- Закон о електронској трговини („Службени гласник РС”, број 41/09);
- Закон о заштити података о личности („Службени гласник РС”, бр. 97/08 и 104/09);
- Закон о потврђивању Конвенције о високотехнолошком криминалу и Закон о потврђивању Додатног протокола уз Конвенцију о високотехнолошком криминалу који се односи на инкриминацију дела расистичке и ксенофобичне природе извршених преко рачунарских система („Службени гласник РС”, број 19/09).

### **Институционални оквир**

Утврђивање политике и стратегије изградње информационог друштва је у надлежности Министарства за телекомуникације и информационо друштво у складу са чланом 18. Закона о министарствима („Службени гласник РС”, бр. 65/08 и 36/09).

Надлежности у области примене информационо-комуникационих технологија у јавној администрацији имају и Министарство за државну управу и локалну самоуправу које је надлежно за систем државне управе, Републички завод за информатику и Интернет као посебна организација у складу са чланом 37. Закона о министарствима и Управа за заједничке послове републичких органа у складу са Одлуком о Управи за заједничке послове републичких органа („Службени гласник РС”, бр. 67/91, 79/02 и 13/04).

Поред поменутих органа и други државни органи и организације надлежни су за развој и имплементацију информационог система за послове из свог

делокруга (информациони систем МУП-а, информациони систем Министарства одбране и Војске Србије, информациони систем Пореске управе, Управе царина, Управе за трезор, Геодетски информациони систем и др.), односно за примену информационо-комуникационих технологија у области за коју су надлежни (Министарство трговине и услуга за електронску трговину, Министарство здравља за систем здравствене заштите, Министарство просвете за школски систем, Министарство правде за судове и тужилаштва и др.)

### **Показатељи развијености информационог друштва**

Према подацима Републичког завода за статистику<sup>4</sup> за 2009. годину, 36,7% домаћинстава поседује Интернет прикључак, што чини раст за 3,5 процентна поена у односу на 2008. годину, а 22,9% домаћинстава има широкопојасни приступ Интернету, што чини раст од 7,4 процентна поена у односу на 2008. годину.

Према подацима Републичког завода за информатику и Интернет<sup>5</sup> за 2009. годину, степен софистицираности сервиса е-управе у Републици Србији је 46%, што чини раст од осам процентних поена у односу на 2007. годину.

Ниво наведених показатеља знатно је нижи од просека земаља ЕУ. Према подацима Еуростата<sup>6</sup> за 2009. годину у земљама ЕУ укупно 65% домаћинстава поседује Интернет прикључак, што чини раст од пет процентних поена у односу на 2008. годину, а 56% домаћинстава има широкопојасни приступ Интернету, што чини раст од седам процентних поена у односу на 2008. годину. Степен софистицираности сервиса е-управе за 2009. годину у земљама ЕУ је укупно 83%, што чини раст од седам процентних поена у односу на 2007. годину.

Посебно је забрињавајући недовољан напредак у развоју Интернета и е-управе у Републици Србији у односу на земље ЕУ.

Циљ је да Република Србија до 2020. године по показатељима развијености информационог друштва достигне просек ЕУ.

## **III. ОБЛАСТИ И ПРИОРИТЕТИ СТРАТЕГИЈЕ**

Активности које се предузимају у циљу развоја Информационог друштва треба да буду усмерене ка приоритетима у оквиру следећих области:

- 1. Електронске комуникације**, где су одређени следећи приоритети:
  - 1.1. отворени широкопојасни приступ
  - 1.2. дигитално емитовање телевизијског и радио програма и дигитална дивиденда

---

<sup>4</sup> Употреба информационо-комуникационих технологија у Републици Србији, 2009 – Републички завод за статистику

<sup>5</sup> Стање развоја еУправе у Републици Србији за 2009. годину – Републички завод за информатику и интернет

<sup>6</sup> Подаци су расположиви на веб сајту Еуростата: <http://ec.europa.eu/eurostat>

1.3. комуникациона инфраструктура јавног сектора

**2. Е-управа, е-здравство и е-правосуђе**, где су одређени следећи приоритети:

- 2.1. електронски идентитет у услугама јавног сектора
- 2.2. примена ИКТ у органима управе и имаоцима јавних овлашћења
- 2.3. примена ИКТ у систему здравствене заштите
- 2.4. примена ИКТ у правосуђу

**3. ИКТ у образовању, науци и култури**, где су одређени следећи приоритети:

- 3.1. академска рачунарска мрежа
- 3.2. ИКТ у образовању
- 3.3. истраживања и иновације у области ИКТ
- 3.4. дигитални садржаји

**4. Електронска трговина (е-трговина)**, где су одређени следећи приоритети:

- 4.1. уклањање нормативних препрека за развој е-трговине
- 4.2. електронски рачуни и електронско плаћање
- 4.3. подстицање развоја е-пословања
- 4.4. заштита потрошача у е-трговини
- 4.5. координација развоја е-трговине

**5. Пословни сектор ИКТ**, где су одређени следећи приоритети:

- 5.1. развој људских ресурса
- 5.2. развој старт-ап и иновативних компанија
- 5.3. извоз и прекогранични аутсорсинг
- 5.4. заштита интелектуалне својине софтвера и дигиталних садржаја

**6. Информациона безбедност**, где су одређени следећи приоритети:

- 6.1. унапређење правног и институционалног оквира за информациону безбедност
- 6.2. заштита критичне инфраструктуре
- 6.3. борба против високотехнолошког криминала
- 6.4. научно-истраживачки и развојни рад у области информационе безбедности

## **1. Електронске комуникације**

До 2020. године свим грађанима Републике Србије треба да буде доступан Интернет високог квалитета са протоком најмање 100 Mb/s.

## **1.1. Отворени широкопојасни приступ**

Приступ Интернету је основни технички предуслов за укљученост појединаца и организација у информационо друштво. Нове електронске услуге захтевају све већи проток података у чему предњаче услуге које укључују пренос аудио и видео записа.

Отворени широкопојасни приступ значи приступ електронским комуникационим мрежама који омогућава велике протоке података, при чему оператор који даје услугу широкопојасног приступа оставља отворену могућност да се путем тог приступа користе независне услуге, укључујући приступ Интернету и услуге које се нуде преко Интернета.

Отворени широкопојасни приступ треба да омогући слободну конкуренцију независних испоручиоца услуга које се остварују преко широкопојасног приступа, а који немају сопствену приступну инфраструктуру.

Стратегијом развоја широкопојасног приступа у Републици Србији одређено је да минималан проток за широкопојасни приступ треба да буде 4Mb/s за фиксну мрежу, односно 512Kb/s у случају мобилног приступа.

Широкопојасни приступ следеће генерације заснива се на оптичким влакнима као главној технологији за повезивање корисника, укључујући домаћинства, чиме се омогућавају протоци од преко 100 Mb/s. Кроз такав широкопојасни приступ, домаћинство има могућност да истовремено прима, односно шаље, више аудио и видео записа високе дефиниције у реалном времену, укључујући пријем радио и ТВ програма, видео конференције, гласовну комуникацију и разне интерактивне услуге које укључују пренос аудио и видео записа.

Важан сегмент развоја широкопојасног приступа је мобилни широкопојасни приступ којим се омогућава приступ Интернету са мобилних уређаја и преносних рачунара независно од локације на којој се корисник налази.

Развојем широкопојасног приступа потребно је постићи да цене и услови приступа Интернету у Републици Србији буду блиски просеку ЕУ за све брзине протока.

## **1.2. Дигитално емитовање телевизијског и радио програма и дигитална дивиденда**

Прелазак са аналогног на дигитално емитовање радио и телевизијског програма у Републици Србији треба да омогући грађанима бољи квалитет звука и слике, разноврснији садржај, више радио и телевизијских програма, нове услуге за

особе са инвалидитетом и за старије особе, унапређене додатне услуге, портабл и мобилни пријем програма, као и конвергенцију услуга.

Приоритет преласка на дигитално емитовање регулисан је Стратегијом за прелазак са аналогног на дигитално емитовање радио и телевизијског програма у Републици Србији („Службени гласник РС”, број 52/09) која утврђује основне стратешке смернице за увођење дигиталног и гашење аналогног телевизијског и радио програма у Републици Србији, којим ће се на адекватан начин остварити основни национални интерес у области увођења и развоја дигиталних електронских комуникација. Као датум потпуног преласка на дигитално земаљско емитовање телевизијског програма у Републици Србији одређен је 4. април 2012. године. Саставни део наведене стратегије је Акциони план за њену примену, којим су предвиђене обавезе надлежних органа у процесу дигитализације и утврђени рокови за њихову реализацију.

Од посебног значаја за развој широкопојасних услуга је ефикасно управљање делом радио-фреквенцијског спектра који се назива Дигитална дивиденда, а који ће бити на располагању по преласку на дигитално емитовање телевизијских програма. Дигитална дивиденда је уређена Стратегијом за прелазак са аналогног на дигитално емитовање радио и телевизијског програма у Републици Србији као и Основама за израду Стратегије развоја електронских комуникација у Републици Србији од 2010. до 2014. године.

### **1.3. Комуникациона инфраструктура јавног сектора**

У оквиру јавног сектора постоје значајне потребе за електронским комуникацијама и значајни комуникациони ресурси којима управља јавни сектор, а могућност ефикасне електронске комуникације је од суштинске важности за развој и реформу јавног сектора. Стога се комуникациона инфраструктура јавног сектора издваја као посебан приоритет у реализацији Стратегије.

У области комуникационе инфраструктуре јавног сектора, Влада је усвојила Акциони план за ефикасно коришћење телекомуникационе инфраструктуре за потребе јавних телекомуникационих оператора и државних органа, док је у Стратегији развоја електронске управе за период од 2009. до 2013. године („Службени гласник РС”, бр. 83/09 и 5/10) истакнута потреба успостављања државне комуникационе мреже.

## **2. Е-управа, е-здравство и е-правосуђе**

До 2020. године грађани ће све контакте са органима управе, имаоцима јавних овлашћења, судовима и системом здравствене заштите, осим оних контаката који по својој природи захтевају физичко присуство, моћи да обаве електронским путем, без напуштања свог стана, односно радног места.

## **2.1. Електронски идентитет у услугама јавног сектора**

Као главни начин утврђивања идентитета у електронским услугама јавног сектора треба користити квалификоване електронске сертификате у складу са Законом о електронском потпису и Законом о електронском документу.

Успешна примена Закона о електронском потпису заснива се на постојању сертификационих тела која корисницима пружају услуге издавања електронских сертификата у задовољавајућем обиму и квалитету. Ово се посебно односи на квалификоване електронске сертификате и сертификациона тела регистрована за издавање таквих сертификата.

У Републици Србији је у периоду од децембра 2008. године до фебруара 2010. године регистровано три сертификациона тела за издавање квалификованих електронских сертификата и очекује се даље ширење понуде у овој области, тако да доступност квалификованих електронских сертификата не представља баријеру за њихову употребу.

Посебно је значајно да се успостави пракса интероперабилне и једноставне употребе квалификованих електронских сертификата. Употреба треба да буде једноставна за кориснике сертификата, за оне који верификују електронски потпис формиран на бази сертификата, као и за оне који развијају техничка решења базирана на електронским сертификатима и електронском потпису.

Поред интероперабилности у оквиру Републике Србије, од значаја је и прекогранична интероперабилност електронског потписа и електронског идентитета, а посебно са чланицама ЕУ.

## **2.2. Примена ИКТ у органима управе и имаоцима јавних овлашћења**

Развојем е-управе омогућава се свим грађанима и привредним субјектима да послове пред органима власти завршавају једноставније, брже и јефтиније.

Развој е-управе је усмерен ка следећим циљевима:

- 1) високо задовољство корисника јавним услугама;
- 2) сви грађани имају користи од е-управе;
- 3) смањење терета администрације за привредне субјекте и за грађане;
- 4) повећање ефикасности органа управе и имаоца јавних овлашћења употребом ИКТ;
- 5) прекогранична интероперабилност, посебно са земљама ЕУ;
- 6) позитиван утицај на слободу кретања људи, роба, капитала и услуга;
- 7) увећање транспарентности и одговорности кроз иновативну употребу ИКТ;



- 8) јачање партиципације грађана у демократском одлучивању;
- 9) заштита приватности и безбедност.

Стратегијом реформе државне управе, коју је, заједно са Акционим планом за њено спровођење у периоду 2004-2008. године и Акционим планом за 2009-2010.године усвојила Влада, као један од основних принципа реформе државне управе утврђен принцип модернизације државне управе Е-управа.

Стратегијом развоја електронске управе за период од 2009. до 2013. године („Службени гласник РС”, бр. 83/09 и 5/10) одређена су начела, приоритети, мере и активности за развој е-управе.

### **2.3. Примена ИКТ у систему здравствене заштите**

Основна улога информационих и комуникационих технологија у систему здравствене заштите је подршка извођењу делатности система здравствене заштите. Здравствени информациони систем такође треба да обезбеди подршку реформе система здравствене заштите.

Принципи које примена информационо-комуникационих технологија у здравству мора да задовољи јесу:

- очување приватности и поверљивости личних здравствених података;
- ефикасност и употребљивост здравственог информационог система;
- промоција оптималне употребе здравствених података;
- висок квалитет здравствених информација.

Употребом информационих и комуникационих технологија у здравству требало би омогућити неометано и квалитетно функционисање свих делова система здравствене заштите кроз:

- аутоматизацију и смањење трошкова свих административних поступака и процеса који прате основне делатности система здравствене заштите;
- благовремен прихват података и подршку могућим изменама и проширењима делатности;
- сигурну и ефикасну размену информација између свих учесника здравственог система у циљу подизања доступности и квалитета здравствене заштите;
- е-здравље – ИКТ у служби активног учешћа грађана у бризи о сопственом здрављу, пре свега у смислу потпуне информисаности и одређене слободе избора, степена одлучивања и утицаја на сопствени третман, као и учешћа у превенцији;
- формирање електронске базе знања здравственог сектора;
- размену информација од значаја за обављање научно истраживачке делатности, као и обављање перманентног образовања медицинског особља;

- здравствене информације које ће да помогну здравственим радницима у доношењу клиничких одлука, укључујући и водиче добре праксе, базе знања и стручну литературу;
- употребу података у циљу подршке функцијама јавног здравља, планирању, надгледању и оцени здравствених услуга, укључујући управљање и планирање кадровима, финансирању и алокацији ресурса, праћењу квалитета здравствених услуга, и праћењу рационалног трошења средстава;
- употребу података у циљу подршке развоју и примени одлука у циљу свеобухватне здравствене заштите појединаца, група са посебним потребама и целе популације;
- употребу података у циљу помоћи здравственим истраживањима;
- информације о стању здравља и здравственим детерминантама, заснованим на доказима;
- лакше испуњавање међународних обавеза кроз усвајање европских стандарда и иницијатива.

Развој примене ИКТ у систему здравствене заштите уређен је и Уредбом о Програму рада, развоја и организацији интегрисаног здравственог информационог система „е-Здравље” („Службени гласник РС”, број 55/09)

## 2.4. Примена ИКТ у правосуђу

Примена савремених информационих технологија, стандардизован софтвер и јединствен систем за вођење предмета у судству су неопходни да би се ефикасно реализовала кључна начела делотворног правосуђа: независност, транспарентност, одговорност и ефикасност.

Полазећи од Националне стратегије реформе правосуђа Републике Србије и акционог плана за њену имплементацију („Службени гласник РС”, број 44/06), као и иницијативе ЕУ за глобалну еПравду, чији је истакнут циљ да се повећа заједничка и међусобна ефикасност правосудног процеса (да се смање кашњења и умањи ризик процедуралних грешака), повезујући правосудне органе и њихове информационе системе неопходно је успоставити систем еПравда који се састоји од:

- скупа пословних процеса и процедура у правосуђу Републике Србије;
- информационог система (стандардизоване софтверске апликације, сервиса и компонената, складишта података и складишта докумената);
- ИКТ инфраструктуре;
- управљања променама, ризицима, развојем и имплементацијом система еПравда.

Општи захтеви система еПравда су:

- еПравда треба да буде под пуном контролом правосудног система, да пројекти у било ком сегменту не смеју да зависе од добављача или појединаца.

- Потребно је да се еПравда имплементира на синхронизован начин, користећи технологије које су актуелне, али доказане, и које осигуравају проширивост система.

Систем еПравда ће обухватити као примарне произвођаче и кориснике података и информација које се односе на правосудну материју следеће заинтересоване стране:

- Министарство правде;
- органе судства;
- органе јавног тужилаштва;
- установе за извршење кривичних санкција.

Систем еПравда ће у ширем смислу обухватити и друге заинтересоване стране (органе и институције, који су по закону повезани са судством и тужилашвом), као и учеснике у правосудним поступцима и кориснике информација из правосудне материје, као што су:

- Министарство унутрашњих послова;
- Министарство одбране;
- правосудне професије, као што су адвокати и јавни бележници (нотари);
- правна лица;
- правни факултети;
- грађани;
- други државни органи.

Принципи за изградњу система еПравда су:

- Развој заснивати на сарадњи која укључује све заинтересоване стране.
- Идентификовати заједничке пословне функције, процесе и процедуре рада.
- Развој вођен моделима (процеса и процедура).
- Креирати флексибилну мрежу компонената које могу да се користе у више апликација-система („reusable” компоненте).
  - Ослонити се на отворене стандарде за размену информација (XML).
  - Интерактиван, инкременталан развој ради обезбеђивања успеха и смањења ризика.

еПравда обезбеђује комплетан интегрисан систем који подржава основне процесе и оперативне активности правосудних органа и обезбеђује основу за мерење резултата рада према стандардима који ће бити успостављени са показатељима које ће само правосудје дефинисати за мерење достигнутог степена реформских циљева (независност, транспарентност, одговорност и ефикасност).

ИКТ инфраструктура ће омогућити повезивање свих правосудних органа и других државних органа, што ће омогућити постизања дневне ажурности података о решавању правосудних предмета и ефикасну размену информација и електронских докумената учесника система еПравда и из окружења, у складу са законом.

Управљање променама, ризицима, развојем и имплементацијом еПравде ће се обезбедити одржив развој система еПравда и његова препознатљивост у окружењу европске мреже правосудних органа.

### **3. ИКТ у образовању, науци и култури**

До 2020. године све установе у области образовања, науке и културе треба да имају широкопојасни приступ нове генерације преко оптичких влакана и одговарајућу опремљеност унутар установа, што ће омогућити квалитетан приступ Интернету свим запосленима и корисницима установа – ђацима, студентима, наставницима, истраживачима, члановима библиотека, посетиоцима музеја и другима.

#### **3.1. Академска рачунарска мрежа**

Академска рачунарска мрежа је научно-истраживачка и образовна рачунарска мрежа, која обезбеђује савремене информационо-комуникационе услуге и везу са Интернетом за установе у области образовања, науке и културе.

Академска рачунарска мрежа је настала почетком деведесетих година, повезивањем неколико већих факултета, да би постала рачунарска мрежа са преко 150 повезаних научно-истраживачких и образовних институција и више од 150.000 активних корисника широм Републике Србије.

Главна чворишта Академске рачунарске мреже чине рачунарски центри универзитета у Београду, Новом Саду, Нишу и Крагујевцу: Рачунарски центар Универзитета у Београду (РЦУБ), Центар за информационе технологије Универзитета у Новом Саду (ЦИТ-УНС), Јединствени универзитетски наставно научни информациони систем Универзитета у Нишу (ЈУНИС) и Универзитетски рачунски центар Универзитета у Крагујевцу (УНИЦ). РЦУБ представља централно чвориште Академске рачунарске мреже, које обезбеђује повезивање са Академском мрежом Европе (GEANT) и Интернетом.

Одлуком о оснивању Информационо-комуникационе установе „Академска мрежа Републике Србије - АМРЕС” („Службени гласник РС”, број 28/10), успостављен је јасан институционални оквир за даљи развој мреже.

Развојем АМРЕС-а оформиће се комуникациона инфраструктура за све установе у области образовања, науке и културе.

### **3.2. ИКТ у образовању**

Успешан развој информационог друштва претпоставља одговарајући степен знања и вештина, како код стручњака разних професија, тако и код свих грађана. Поред повећања потребе за вештинама у вези примене ИКТ, Интернет је променио начин и динамику ширења знања и информација у свим областима.

Неопходно је интегрисање ИКТ у све аспекте образовног процеса, са циљем ефективнијег и ефикаснијег образовања.

Вештине везане за ИКТ су одлучујуће за конкурентност националних економија и повећање могућности за нове послове и запошљавање.

Развојем примене ИКТ у образовању потребно је постићи:

- успостављање модерног образовног система који је прилагођен потребама информационог друштва;
- развој дигиталних образовних садржаја;
- обученост наставника за коришћење ИКТ;
- подизање нивоа знања и вештина за коришћење ИКТ код најшире популације;
- оспособљеност за примену ИКТ на радном месту на начин којим се подиже степен ефикасности, побољшава квалитет рада и обезбеђују бољи послови;
- увођење савременог концепта е-учења и отвореног учења на даљину;
- да ИКТ буде интегрални део образовних програма, образовни програми и наставни процеси прилагођени потребама информационог друштва, а наставни кадрови оспособљени за модерне облике наставе;
- развој концепта образовања и учења током читавог живота;
- укључивање друштвених група са посебним образовним потребама, што обухвата стицање знања и вештина из области ИКТ одраслих, који нису имали могућности да их добију.

Потребно је истовремено подизати технолошку основу у школама, укључујући информационо-технолошко опремање и комуникационо повезивање школа, као и предузимати мере да се технолошка основа примени зарад испуњења претходно наведених циљева.

### **3.3. Истраживања и иновације у области ИКТ**

ИКТ представља креативну и иновативну делатност која пружа широке могућности мултидисциплинарној и мултисекторској примени технологија. У том смислу су истраживања и иновације у ИКТ изузетан механизам за креирање новог

економског окружења, јачање конкуритивних капацитета и промовисање економије знања.

ИКТ је у Стратегији научног и технолошког развоја Републике Србије у периоду од 2010. до 2015. године одређена као приоритетна област. У остваривању акционог плана кроз који се реализује Стратегија учествоваће институције надлежне за развој и иновације као и за информационо-комуникационе технологије.

Ради поспешивања развоја и иновационих подухвата у Србији биће реализовани програми финансирања технолошких и иновационих пројеката на развоју нових технологија и услуга. Ово ће бити подржано улагањима у инфраструктуру као и школовању и јачању људских и институционалних ресурса, изградњом адекватне инфраструктуре за истраживање и развој (у даљем тексту: ИиР) и даљом промоцијом сарадње између ИиР и привреде, као и повезивањем са ЕУ.

ИиР је такође битан елемент за конкурентност националне економије. Ослањајући се на образовно, културно и историјско наслеђе, ИиР је основни извор иновација потребних за стварање нових роба и услуга које се нуде на глобалном тржишту.

Ради подстицања развоја ове области потребно је да држава изгради механизме и инструменте, образује одговарајуће фондове.

### **3.4. Дигитални садржаји**

Културно добро је опште јавно добро и потребно је обезбедити слободан и једноставан приступ што већем делу садржаја. За језике и културе са малом популацијом од изузетног значаја је да што већи део културног блага буде слободно доступн, што се посебно односи на културна, уметничка и друга дела којима је истекао рок важности ауторских права. На тај начин се повећава видљивост и интересовање најшире јавности за културна и научна дела што доводи до подизања општег културног нивоа и видљивости културе на глобалном нивоу.

Институције које располажу и управљају културним богатствима у свом раду требало би да користе нове, али већ проверене моделе отварања садржаја који доприносе увођењу иновативне праксе у свакодневном пословању и пруже свим грађанима услуге сређивања и презентовања садржаја који им је дат на управљање.

Имајући у виду и међународна и домаћа искуства, треба успоставити сарадњу културних и научно-истраживачких институција у областима истраживања, иновација и развоја нових решења за дигитализацију наслеђа, као и одговарајућу међуресорну координацију. Та сарадња се нарочито односи на проучавање, развој, прилагођавање и примену стандарда за дигитализацију и обраду, изградњу система заштите дигитализованог садржаја и његово дуготрајно

чување укључујући решавање проблема миграције приликом појаве нових технологија, стандарда и физичких носилаца дигиталних информација.

Стварањем предуслова за развој програма дигитализације културног историјског наслеђа стварају се услови за развој дигиталних библиотека, електронског архива и портала о културном наслеђу Републике Србије.

Главни приоритет је да се информације о објектима од историјског, научног, уметничког, технолошког, социјалног и других садржаја дигитализују и учине доступним јавности путем Интернета.

Јавне, школске и специјалне библиотеке требало би да буду опремљене информационим системима који омогућавају домаћу и регионалну сарадњу и интерконеkcију.

С обзиром на то да се у савременом друштву формална наплата карата и други облици затварања садржаја ради наплаћивања финансирања установе сматрају превазиђеним, проблем финансирања ове врсте непрофитних институција треба обезбедити кроз пројектне активности.

## **4. Електронска трговина (е-трговина)**

Електронска трговина обухвата све активности куповине и продаје производа и услуга које се обављају путем Интернета или других канала електронске комуникације.

Стратегијом развоја трговине у Републици Србији („Службени гласник РС”, број 15/09) дефинисани су основни правци развоја трговине и тржишта до уласка Србије у ЕУ. Један од усвојених приоритета се односио и на афирмисање развоја е-трговине.

Постоји више пословних модела е-трговине. Главни су В2В (Business-to-Business) који обухвата трговину на велико и В2С (Business-to-Consumer), док су све присутнији и модели С2С (Consumer-to-Consumer), В2А (Business-to-Administration) и С2В (Consumer-to-Business). В2В е-трговина обухвата трговину међу предузећима, В2С е-трговина обухвата продају роба и услуга потрошачима од странепредузећа, С2С е-трговина јавља се када појединци међусобно тргују (на пример на аукцијским веб сајтовима), В2А е-трговина обухвата размену добара између предузећа и државних органа, док С2В е-трговина представља облик у коме појединци продају производе и услуге пословним купцима.

Посредници на тржишту, а пре свега малопродавци и велепродавци, губе значајан део тржишта тиме што се не укључују у е-трговину. Осим потрошача и трговаца, е-трговина је веома значајна за произвођаче, јер она може да им омогући

да лакше успоставе сарадњу са пословним партнерима било да су то добављачи материјала или услуга за њихове производе, било да су то потенцијални продавци њихових производа (велепродавци и малопродавци). Произвођачи, такође, не користе погодности које доноси B2B трговина. Око 30% пословних трансакција између пословних партнера у развијеним земљама се обави електронским путем кроз B2B модел е-трговине.

Е-трговином постиже се:

- лакша куповина и продаја: доступност производа и услуга 24 часа дневно, већа транспарентност цена, боља доступност и упоредивост информација о производима, већа удобност куповине, доступност великог броја потрошача који могу бити територијално разуђени и могућност обављања великог броја трансакција у кратком временском интервалу;
- већи избор опција и стабилнија понуда, а посебно: већа прилагодљивост индивидуалним захтевима, шири асортиман који није ограничен складишним капацитетом поједине продавнице;
- ефикасније и ефективније пословање кроз аутоматизацију пословних процеса, ефикаснију и бржу комуникацију са партнерима, ефикасније управљање, прецизније и ажурније евиденције и мање оптерећење администрацијом;
- смањење трошкова пословања: трансакционих трошкова између пословних партнера, трошкова везаних за закуп и уређење продајних објеката, трошкова набавке, логистике, залиха, радне снаге, маркетинга и продаје;
- повећање конкурентности отварањем нових канала комуникације и продаје према купцима и партнерима: могућност приступа великом броју потенцијалних купаца, смањење просторних и међународних баријера као и могућност циљања територијално разуђених тржишних ниша;
- иновирање производа, услуга и начина продаје кроз унапређење релације са клијентима, као што је: прикупљање повратних информација, прилагођавање навикама купаца, итд;

#### **4.1. Уклањање нормативних и тржишних препрека за развој е-трговине**

Искуства тржишно развијених земаља указују да владе тих земаља избегавају наметање непотребних ограничења е-трговини. Најчешће се прописују минимални и конзистентни услови неопходни за функционисање правног окружења, уз разумевање значаја Интернета.

Закон о електронској трговини („Службени гласник РС”, број 41/09) уређује услове и начин пружања услуга информационог друштва, обавезе информисања корисника услуга, комерцијалне поруке, правила у вези са закључењем уговора у електронском облику, одговорност пружаоца услуга информационог друштва, надзор и прекршаје. Тим законом створени су предуслови за развој и функционисање система е-трговине по угледу на решења



развијених земаља света и ЕУ. Такође, дефинисан је уговор у електронском облику чиме се створио правни основ за изједначавање електронских облика пословања са класичним непосредним обликом. На овај начин створила се значајна конкурентна предност и унапредило функционисање и привреде и органа државне управе.

Закон о електронском потпису и Закон о електронском документу, допуњују оквир који омогућава пословање електронским путем равноправно са класичним пословањем. Законом о електронском потпису регулишу се сва питања везана за сертификациона тела, као и издавање електронских сертификата, док је Законом о електронском документу додатно уређена употреба електронских докумената, као и временских жигова.

У циљу развоја е-трговине, полазећи од Закона о фискалним касама, Влада је донела Уредбу о одређивању делатности код чијег обављања не постоји обавеза евидентирања промета преко фискалне касе („Службени гласник РС”, бр. 18/09, 109/09 и 6/10), где је прописано да не постоји обавеза евидентирања промета преко фискалне касе за лица која обављају делатност 52610 (трговина на мало у продавницама које поштом достављају наручену робу за робу испоручену поштом).

Поред наведених, постоји и низ других прописа који уређују питање од значаја за е-трговину као што су Царински закон („Службени гласник РС”, број 18/10), Закон о поштанским услугама („Службени гласник РС”, бр. 18/05 и 30/10), Закон о порезу на додатну вредност („Службени гласник РС”, бр. 84/04, 86/04, 61/05 и 61/07), Закон о спољнотрговинском пословању („Службени гласник РС”, број 36/09) и др.

Током даљег унапређења постојећег законског оквира, потребно је детаљно проанализирати и нарочито обратити пажњу на баријере које постоје у погледу:

1. развоја е-трговине на велико и е-трговине на мало на унутрашњем тржишту, почев од коришћења ИКТ-а, едукованости потрошача, њихове безбедности до могућности и знања трговаца;
2. опорезивања и царинских процедура које постоје приликом извоза или увоза производа мале вредности, када директни и индиректни трошкови током извоза, односно увоза постају превелико оптерећење у односу на вредност производа;
3. законског регулисања појединих специфичности тржишних институција које се остварују електронским путем као што је е-аукција, е-сајам и слично.

## **4.2. Електронски рачуни и електронско плаћање**

Рачуни представљају једну од најчешћих типова докумената који привредни субјекти израђују, шаљу и примају. Увођењем електронских рачуна значајно се смањује оптерећење администрацијом и омогућавају се целовитија информатичка

решења у пословању. Смањење потрошње папира које је последица преласка на електронске рачуне доприноси очувању околине.

Употребу електронских рачуна потребно је уредити законом којим се уређује порез на додату вредност и другим законима у области финансија у складу са ЕУ директивама.

Електронско банкарство (у даљем тексту: е-банкарство), што укључује електронске налоге за трансфер новца, користи већина правних лица и значајан број појединаца.

Коришћење платних картица у Србији распрострањено је, али је њихово коришћење за плаћање преко Интернета релативно неразвијено.

Плаћање мобилним телефоном присутно је за специфичне услуге, као што је плаћање паркирања и дигиталних садржаја, али није развијено за плаћање ширег круга роба и услуга.

Други облици електронског плаћања, као што је PayPal, још увек нису присутни у Републици Србији, али постоје најаве омогућавања неких од њих.

Како је плаћање једно од кључних чинилаца трговине, неопходно је предузети мере које ће даље унапредити и учинити доступнијим све облике електронског плаћања.

Страх од ризика злоупотребе електронског плаћања је значајан фактор успоравања развоја е-трговине, па је поред омогућавања различитих сигурних механизма плаћања, потребно промотивно-едукативним активностима приближити електронско плаћање грађанима.

### **4.3. Подстицање развоја е-трговине**

Кључни фактори који утичу на бржи развој е-трговине у Републици Србији јесу ниво инвестиција у е-трговину и општи ниво знања, вештина и информисаности у овој области. Други фактори, као што су степен употребе Интернета, могућности електронског плаћања и законска регулатива, и поред потребе даљег унапређења, остављају више могућности за развој е-трговине него што је тренутна понуда е-продавница у Републици Србији и разумевање могућности е-пословања.

Поред мера стимулисања инвестиција у области е-пословања, посебно путем пореских олакшица за компаније које послују у области е-трговине, субвенција и повољних кредита, потребно је потрошачима, привредницима, невладиним организацијама и запосленима приближити концепте е-трговине, подићи разумевање предности које е-трговина доноси и могућности безбедног коришћења

е-трговине. Потребно је подићи општи ниво поседовања е-вештина у Републици Србији, почевши од професионалних знања и вештина у области ИКТ, преко дигиталне писмености и напредних вештина потребних за коришћење технологије, па до вештина инвентивне примене ИКТ у пословању.

Неопходна је едукација кључних заинтересованих страна, пре свих потрошача, менаџера у производним и трговинским предузећима, али и представника државне управе.

Поред тога, потребно је континуирано спроводити и информативну кампању како би се јавност информисала о могућностима које пружа е-трговина, али и упознала са правима које има и начинима на које може да их оствари према важећим законима у Републици Србији.

### **Уважавање технолошких трендова**

Посебну пажњу треба посветити развоју cloud computinga и е-пословању путем мобилних телефона (у даљем тексту: м-пословање).

Развој услуга cloud computinga од посебног је значаја за укупан развој е-пословања, како због тога што ове услуге саме по себи представљају услуге информационог друштва, тако и због тога што се таквим услугама подржава е-трговину код корисника услуге.

Мобилне мреже представљају значајан канал електронске комуникације за е-трговину. Убрзани развој паметних мобилних телефона и других мобилних уређаја на светском нивоу, развој мобилног широкопојасног приступа Интернету, као и степен коришћења мобилних телефона у Републици Србији који не заостаје битно за развијеним земљама, указује на значајан будући потенцијал развоја м-пословања у Републици Србији.

### **Мала и средња предузећа**

Неопходно је снажно подстицање увођења ИКТ у пословање малих и средњих предузећа (у даљем тексту: МСП) чиме би се, и на овај начин, допринело повећању нивоа конкурентности националне економије. У примени е-пословања и коришћењу Интернета, МСП Републике Србије значајно заостају за већином чланица ЕУ. Најчешћи облик коришћења Интернета од стране МСП односи се на е-банкарство и е-плаћање, док је е-трговина још увек недовољно заступљена.

Смањење оптерећења администрацијом има сразмерно већи значај за МСП него за велика предузећа, а истовремено МСП теже обезбеђују ресурсе за увођење ИКТ у пословање. Стога је развој е-пословања у области МСП један од важних чинилаца укупног развоја сектора МСП. Због транспарентности физичке локације у електронској комуникацији, е-пословање доприноси регионалном развоју.

Интернет као канал продаје и генерално комуникације са потрошачима и партнерима има посебан значај за МСП која су често усмерена на одређену тржишну нишу и мање су им доступне велике продајне мреже.

Са друге стране, ради јачања сегмента МСП треба подстицати интересна удруживања у области е-трговине. Развој глобалне on-line привреде захтева од учесника на електронском тржишту организовани наступ у склопу својих струковних или неких других удружења, а све ради утицаја на законодавне прописе у е-трговина као и утицаја на решавање читаве лепезе специфичних питања е-пословања.

Кључне активности за подршку увођења е-пословања и е-трговине у МСП су: едукација кључних стејхолдера и финансијска помоћ за примену овог концепта.

Први корак је едукација менаџмента малих и средњих предузећа и њихових запослених. Едукација треба да убеди МСП да ће подићи своју конкурентност уколико прихвате концепт е-пословања и е-трговине. Након тога, МСП треба да добију знања о начину увођења концепта е-пословања и е-трговине и њихове фирме, као одговарајућу консултантску помоћ при увођењу иновација у е-пословање и развоју софтверских решења, саветодавну помоћ за набавку ИТ опреме и сл.

Други битан елемент за увођење е-пословања и е-трговине у МСП је субвенционисање и кредитирање МСП за улагање у развој е-трговине. Финансијска помоћ треба да се ограничи и да буде уско везана за увођење концепта е-пословања и е-трговине.

#### **4.4. Заштита потрошача у е-трговини**

С обзиром на све већи значај области заштите потрошача, потребно је посветити пажњу заштити права потрошача који купују робу и услуге путем Интернета. Куповина електронским путем носи другачије ризике у односу на класичну трговину где потрошач има прилику да види и проба робу као и да „лицем у лице” преговара са трговцем.

Посебно је значајно питање заштите потрошача у е-трговини у погледу дефинисања уговорних услова и термина везаних за обавезе по наведеним уговорима. Потрошач у уговорном односу мора бити посебно заштићен и квалитетно и потпуно информисан. У том смислу потребно је посебно уредити питања заштите права потрошача који купују путем Интернета. Приликом изградње институционалног оквира потребно је имати у виду обавезе Републике Србије настале по основу потписивања Споразума о стабилизацији и придруживању ЕУ.

## **4.5. Координација развоја е-трговине**

Ради успешне координације развоја е-трговине, потребно је формирати Савет за развој е-трговине у Републици Србији у оквиру министарства надлежног за трговину. У рад тог савета треба да буду укључени представници надлежних државних органа, привреде, универзитета и удружења.

## **5. Пословни сектор ИКТ**

Домаће ИКТ компаније у 2020. години требало би да остваре приход од најмање пет милијарди евра, што обухвата услуге електронских комуникација, ИТ услуге, ИКТ опрему и лиценце за софтверске пакете.

### **5.1. Развој људских ресурса**

У високошколским установама у Републици Србији годишње дипломира мање од 500 студената у области ИКТ, од чега се одређен број студената запошљава у иностранству. Да би се омогућио бржи развој софверских и других ИКТ компанија, неопходно је знатно подићи број стручњака који се образују у области ИКТ и утицати на смањење броја ИКТ стручњака који напуштају земљу.

Потребно је формирати форум е-вештина који ће окупити привреду, образовне институције и државне органе, као и оне који производе, користе и регулишу високообучене стручњаке.

Такође је потребно подржати развој области у којима се током дужег периода испољава добра експертиза домаћих стручњака, а у којима постоји и економска оправданост даљег развоја, као што је развој и производња ИКТ компоненти и уређаја.

### **5.2. Развој старт-ап и иновативних компанија**

Један од основних услова за развој нових иновационих пројеката у области ИКТ је што лакши приступ капиталу неопходном за процес финансирања истраживања и развоја који ће на крају довести до производа који има добар потенцијал за пласман на глобално тржиште. Овај капитал је неопходан у почетним стадијумима развоја иновационих компанија не само да би развиле и усавршиле нов производ, већ и да би се финансирао пласман производа на тржиште.

Овакво инвестирање група или фондова у почетним стадијумима развоја компанија или пројеката (тзв. анђеоски капитал) омогућило је компанијама и пројектима као што су Гугл, Амазон, Јутјуб или Е-беј да достигну данашњу водећу позицију на глобалном тржишту. Из овог разлога Европска комисија интензивно помаже развој нових мрежа фондова ризичног капитала и промовише овакав начин инвестирања у мала и средња предузећа. За овакве инвеститоре најатрактивније су инвестиције управо у ИКТ сектор јер је у овом сектору највећи број иновативних пројеката који се могу лако и једноставно дистрибуирати на међународна тржишта.

Неопходно је добро информисати предузетнике и компаније и едуковати их о могућностима за проналажење оваквог капитала за реализацију њихових иновативних пројеката, као и предочити инвеститорима, организовањем круглих столова и конференција, све предности, али и ризике које овакав вид инвестиције носи. Производ ових активности био би развој свести о могућностима и потребама за финансирање нових иновативних пројеката у ИКТ и развој могућности за наше иновативне ИКТ компаније да што брже развију и пласирају на страна тржишта своје производе и услуге што би директно утицало на раст извоза Републике Србије.

### **5.3. Извоз и прекогранични аутсорсинг**

Интернет омогућава сваком појединцу или организацији своје ИКТ производе и услуге пласирају на глобално тржиште уз минималне трошкове и утрошак минималних ресурса јер практично све што је потребно је рачунар и интернет конекција. Исто тако Интернет је омогућио појединцима из разних делова света да у реалном времену комуницирају и заједнички раде на пројектима као да се налазе у истој канцеларији или објекту. Ову чињеницу су искористиле компаније са развијених ИКТ тржишта и у циљу смањења трошкова (простор, материјал, порези) и ангажовале су радну снагу из мање развијених земаља и то искључиво комуникацијом и слањем средстава преко интернета, при чему држава у којој се одвија та услуга не може ни да региструје овакву активност. У Републици Србији је иста ситуација и процењује се да тренутно 25% наших инжењера раде за стране софтверске компаније на овај начин при чему је тај број у сталном порасту. У оваквој ситуацији наше компаније које плаћају високе порезе и доприносе за регуларно запослене стручњаке тешко конкуришу страним компанијама и тешко задржавају своје запослене у чију су едукацију и обуку већ уложили. То значи да укупна стопа пореза и доприноса за запослене директно утиче на конкурентност домаћих софтверских компанија.

Наши главни конкуренти на европском тржишту, Румунија и Бугарска, већ су предузели значајне кораке у овом смислу, а пример Белорусије је показао колико оваква мера може бити плодносна како за ИКТ тржиште тако и финансијски за саму државу.

Овакве мере ће повољно утицати и на заинтересованост великих глобалних ИКТ компанија да инвестирају и организују своје пословање у Републици Србији.

## **5.4. Заштита интелектуалне својине софтвера и дигиталних садржаја**

Ефикасна заштита интелектуалне својине софтверских производа и других дигиталних садржаја претпоставка је развоја домаћег тржишта у овој области. Поред директних мера за спровођење закона који уређује ауторска и сродна права, као што су овлашћења инспекције, неопходно је подићи свест грађана о значају заштите интелектуалне својине.

Пословни сектор ИКТ производа и услуга стратешки је окренут ка извозу и што већем учешћу у глобалној ИКТ утакмици компанија и појединаца. Из овог разлога неопходно је омогућити српским ИКТ компанијама лак и једноставан приступ свим значајним информацијама, као и програмима обуке које се тичу заштите интелектуалне својине на страним тржиштима.

## **6. Информациона безбедност**

У Републици Србији ће до 2020. године сви аспекти информационе безбедности бити уређени и биће формиран одговарајући институционални оквири.

### **Улога информационе безбедности**

Информациона безбедност значи заштиту система, података и инфраструктуре у циљу очувања поверљивости, интегритета и расположивости информација.

Одговарајући степен информационе безбедности у свим облицима примене ИКТ један је од предуслова стварања одрживог информационог друштва.

Развојем информационе безбедности желимо постићи:

- поверење корисника у безбедно функционисање информационих система и поверење грађана у заштићеност података о личности у информационим системима;
- ширење свести о неопходности спровођења мера информационе безбедности;
  - заштиту података;
  - заштиту информационих и телекомуникационих система;
  - безбедност електронских трансакција;
  - ефикасни механизми заштите и остваривање права у процесима електронског пословања и електронске размене података.

## **6.1. Унапређење правног и институционалног оквира за информациону безбедност**

Постојећи законски оквир у овој области је Закон о тајности података („Службени гласник РС”, број 104/09), Закон о заштити података о личности („Службени гласник РС”, бр. 97/08 и 104/09), Закон о електронском потпису, Закон о организацији и надлежности државних органа за борбу против високотехнолошког криминала, Закон о Војнобезбедносној агенцији и Војнообавештајној агенцији и Кривични законик („Службени гласник РС”, бр. 85/05, 88/05, 107/05, 72/09 и 111/09). У ширем контексту, правни оквир чине и Закон о телекомуникацијама („Службени гласник РС”, бр. 44/03, 36/06 и 50/09) и Закон о одбрани („Службени гласник РС”, бр. 116/07, 88/09, 104/09)

Потребно је донети прописе из области информационе безбедности којима ће се додатно уредити стандарди информационе безбедности, подручја информационе безбедности, као и надлежности и задаци појединих институција у овој области.

Потребно је формирати институцију која у области информационе безбедности обавља послове верификације и сертификације метода, софтверских апликација, уређаја и система, као и истраживање и развој. Ова институција треба да надзире и примену стандарда информационе безбедности у државним органима.

Потребно је формирати национални CSIRT (Computer Security Incident Response Team), са циљем да превентивно делује и координира решавање рачунарско безбедносних инцидената на Интернету.

## **6.2. Заштита критичне инфраструктуре**

Потребно је развијати и унапређивати заштиту од напада применом информационих технологија на критичне инфраструктурне системе, што поред ИКТ система могу бити и други инфраструктурни системи којима се управља коришћењем ИКТ, попут електро-енергетског система.

У вези тога је потребно додатно уредити критеријуме за утврђивање критичне инфраструктуре са становишта информационе безбедности, критеријуме за карактеризацију напада применом информационих технологија на такву инфраструктуру у односу на класичне облике напада, као и услове заштите у овој области.

## **6.3. Борба против високотехнолошког криминала**



Изменама и допунама Кривичног закона Републике Србије из 2003. године, направљен је првизначајан корак у правном уређењу борбе против високотехнолошког криминала. На бази искустава у примени тог закона, 2005. године је донет Закон о организацији и надлежности органа за борбу против високотехнолошког криминала („Службени гласник РС”, бр. 61/05 и 104/05), који је предвиђао формирање посебних државних органа са овом функцијом.

Тим законом је по први пут у домаћем законодавству дефинисан појам високотехнолошког криминала као вршење кривичних дела код којих се као објекат или средство извршења кривичних дела јављају рачунари, рачунарске мреже, рачунарски подаци, као и њихови производи у материјалном или електронском облику.

Органи за борбу против високотехнолошког криминала образовани су 2007. године, када су извршене и одговарајуће измене у другим прописима: Кривичном законнику, Закону о кривичном поступку, Закону о посебним овлашћењима ради ефикасне заштите права интелектуалне својине, као и другим законским и подзаконским актима у вези високотехнолошког криминала.

Изменама и допунама тог закона у оквиру Вишег јавног тужилаштва у Београду наставило је са радом посебно одељење за борбу против високотехнолошког криминала (Посебно тужилаштво) као и Служба за борбу против високотехнолошког криминала у оквиру Министарства унутрашњих послова.

Најсвеобухватнији покушај да се правно уреди борба против високотехнолошког криминала на међународном нивоу, а који има утицаја и на Републику Србију, представља Конвенција Савета Европе из 2001. године, коју је Народна Скупштина Републике Србије ратификовала 2009. године.

У наредном периоду потребно је усвојити нова и унапредити већ постојећа решења у нашем законодавству, како би се омогућила већа усклађеност, а самим тим, и ефикаснија примена Конвенције чиме би се, у заједничком дејству и других државних и ван државних чинилаца који имају јавни интерес за субзијање високотехнолошког криминала, омогућило постизање оптималних резултата у овој области.

#### **6.4. Научно-истраживачки и развојни рад у области информационе безбедности**

Значај научно-истраживачког у области информационе безбедности произилази из:

- динамичних промена везаних за изазове у области информационе безбедности, што доводи до сталне потребе за увођењем нових метода и мера заштите у овој области;

- неопходности праћења светских достигнућа у области информационе безбедности кроз међународну сарадњу.

Криптографске технике су основа за изградњу информационе безбедности и њихове слабости директно нарушавају механизме информационе безбедности. Сигурност криптографских техника се по правилу смањује са временом због сталних напредака у методама за компромитовање практично свих криптографских техника. Због тога је неопходно стално истраживање и развој нових криптографских техника, као и преиспитивање постојећих.

#### **IV. РЕАЛИЗАЦИЈА СТРАТЕГИЈЕ**

Реализацију Стратегије прати министарство надлежно за послове информационог друштва (у даљем тексту: Министарство).

За реализацију ове стратегије, Влада ће доносити двогодишње акционе планове на предлог Министарства, а први акциони план треба да покрије период до краја 2011. године.

#### **V. ЗАВРШНИ ДЕО**

Престаје да се примењује Стратегија развоја информационог друштва у Републици Србији („Службени гласник РС”, број 87/06).

Ову стратегију објавити у „Службеном гласнику Републике Србије”.

05 Број: 345-4865/2010-01

У Београду, 8. јула 2010. године

В Л А Д А

ПРВИ ПОТПРЕДСЕДНИК ВЛАДЕ –  
ЗАМЕНИК ПРЕДСЕДНИКА ВЛАДЕ

Ивица Дачић